

بدنام‌ترین باغ تاریخ!

۷ اردیبهشت ۱۳۹۴ ساعت ۱۶:۱۸

باغ شاه یا باغ فین شاید بدنام‌ترین باغ تاریخ باشد که هر بار اسم آن می‌آید، ماجرای قتل ناجوانمردانه امیرکبیر و حمام خون او به یاد می‌آید. این باغ، عمارتی باستانی در کنار عمارت چشمه سلیمانیه است که در فین کاشان قرار دارد.

باغ شاه یا باغ فین شاید بدنام‌ترین باغ تاریخ باشد که هر بار اسم آن می‌آید، ماجرای قتل ناجوانمردانه امیرکبیر و حمام خون او به یاد می‌آید. این باغ، عمارتی باستانی در کنار عمارت چشمه سلیمانیه است که در فین کاشان قرار دارد.

بنای اولیه باغ فین به قبل از اسلام و با تمدن سیلک پیوند خورده است که تمدن سیلک پیوندی ناگسستنی با چشمه جوشانی دارد که در بالای باغ جاری است و به چشمه سلیمانیه معروف است.

از زمان‌های دور در پایین این چشمه باغی وجود داشته است که کمی پایین‌تر از باغ فعلی بوده و بر اثر زلزله‌ای که در سال ۹۸۲ هجری روی داد باغ به کلی ویران شد که به دستور شاه عباس صفوی بعد از سال هزار هجری باغی در مکان فعلی که در حقیقت قسمتی از باغ قدیمی بود ساخته شد.

از سال ۱۱۳۵ هجری بعد از حمله افغانه آبادانی باغ رو به رکود گرایید ولی با دستور کریم خان زند بخصوص با ساختن عمارتی که به نام خلوت کریم خانی در ضلع جنوبی باغ واقع است، باغ فین رو به آبادانی گذاشت ولی با زلزله معروف سال ۱۱۹۲ قمری باغ نیز آسیب کلی دید که پس از آن یعنی از سال ۱۲۰۰ قمری و با روی کار آمدن سلسله قاجار بخصوص با دستور فتحعلی شاه به مرمت باغ جانی دوباره گرفت که ساختمان شتر گوی فتحعلی شاهی در ضلع جنوب غربی باغ و حمام سلطنتی بزرگ که در مجاورت حمام اولیه ساخته شد از آثار آن می باشد.

با آغاز مشروطیت به جهت وضع دفاعی بنای باغ، این مکان پناهگاه اشرار و یاغیان گشت و در مدت ۱۴ سال یاغیان مصالح و اشیای گرانبهای آن را به یغما بردند. از وقایع مهم تاریخی در این باغ می‌توان به جشن تاجگذاری رسمی شاه اسماعیل صفوی و نیز قتل امیرکبیر در این باغ اشاره کرد. اما شهرت اصلی این باغ به خاطر قتل میرزا تقی‌خان امیرکبیر صدراعظم ناصرالدین شاه قاجار در حمام فین در ۲۰ دی ۱۲۳۰ هجری خورشیدی است.

مجموعه باغ فین حدود ۲۵۰۰ مترمربع مساحت دارد که در بدو ورود به این مجموعه با ساختمان رفیع سردر ورودی برخورد می‌کنیم. این قسمت از باغ در دوره صفویه بنا گذاشته شده است. این بنا دارای دو طبقه است که طبقه تحتانی شامل هشتی و دالان ورودی به باغ با اتاق‌های جانبی، و طبقه فوقانی شامل سالن وسیع و زیبایی است که چشم‌انداز خوبی بر اطراف دارد.

اغلب درختان باغ، بین یکصد تا ۴۷۰ سال سن دارند. طی ۱۵ سال گذشته و بخصوص بعد از سال ۱۳۸۶، مجموعه‌ای از عوامل موجب بروز فاجعه خشکی و بیماری درختان شد. عواملی همچون مهار فیزیکی غیراصولی، دخالت غیرکارشناسانه، سرمازدگی شدید، عبور سیم و کابل برق و لوله‌گذاری‌های تاسیساتی، ایجاد پیاده‌روهای آهکی و سیمانی و محصور کردن درختان با آن، آبیاری نادرست و غیراصولی، آفت شپشک، نادیده گرفتن دستور غذایی درختان، مشکلات مدیریتی و نادیده گرفتن نظرات کارشناسان موجب شد تا حداقل ۱۱۲ درخت تاریخی به‌طور کامل خشک شده و تعداد زیادی هم بین ۳۰ تا ۵۰ درصد آسیب ببینند.

مجموعه باغ فین در سال ۱۹۳۵ میلادی در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسید. کار ثبت جهانی این اثر که از سال ۲۰۰۷ میلادی آغاز شده بود، چند سال به طول انجامید و سرانجام در زمستان ۱۳۸۹، مرحله اول ثبت این اثر در فهرست میراث جهانی یونسکو

در طراحی باغ فین، آب اساسی ترین عنصر بوده است. آب در باغ فین به صورت های راکد (در استخر مقابل کوشک و حوض خانه صفوی)، روان (در جوی ها)، فورانی (فواره ها) و جوششی (ظهور آب از حفره های منظم کف حوض در حوض جوش و حوضخانه صفوی و شترگلوی فتحعلی شاه) حضور دارد

آب و باغ

در طراحی باغ فین، آب اساسی ترین عنصر بوده است. آب در باغ فین به صورت های راکد (در استخر مقابل کوشک و حوض خانه صفوی)، روان (در جوی ها)، فورانی (فواره ها) و جوششی (ظهور آب از حفره های منظم کف حوض در حوض جوش و حوضخانه صفوی و شترگلوی فتحعلی شاه) حضور دارد.

در بناهای این باغ هم به حفظ تقارن اهمیت ویژه ای داده شده است. اما به تدریج و با دخالت شاهان، از این تقارن کاسته شده که این خروج از تقارن هم در محورهای تردد در باغ و هم در ابنیه اضافه شده پس از دوره صفویه به چشم می خورد.

در مرکز باغ، کوشک صفوی قرار دارد. حمام کوچک و عمارت سردر سایر ابنیه دوره صفوی را تشکیل می دهند. کوشک قاجاری با نقاشی های زیبای سقفی و دیواری نیز در انتهای باغ و خارج از محور تقارن باغ واقع است. حمام سلطنتی، موزه ملی، خلوت کریمخانی و اتاق شاهنشین ابنیه ای هستند که پس از دوران صفویه به ابنیه باغ افزوده شده اند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۳۵۲۷۵/تاریخ-باغ-تیریز-بدنام/>